

МЕМОРАНДУМ О САРАДЊИ
Закључен у Београду 19.07.2019.

Између

1. **ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**, са седиштем у Београду, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, Немањина 22-26, а кога заступа в.д. директор Александра Љубојевић
2. **АСОЦИЈАЦИЈЕ ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ** са седиштем у Београду – општина Стари Град, ул Господар Јованова 21, спрат 3, стан 15, а коју заступа Драгана Стојановић

ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА је иновативна установа у систему социјалне заштите, основана Одлуком Владе од дана 13.04.2012. године, почела са радом 02.07.2012. године. Иако се налази у систему социјалне заштите, Центар представља значајну карику у области борбе против трговине људима и тесно је повезана са полицијом и правосуђем. Представља основни механизам за идентификацију, упућивање и заштиту жртава трговине људима. Делатност Центра, према одлуци Владе РС обухвата, како идентификацију и утврђивање статуса жртве трговине људима кроз процену потреба, свеобухватну координацију активности свих субјеката који учествују у заштити жртве, али и пружање услуге ургентног смештаја за жртве трговине људима.

АСОЦИЈАЦИЈА ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ је удружење грађана основано 2002. године које пружа бројне услуге у оквиру свог Drop-In Центра уз могућност пружања здравствених услуга на примарном нивоу која се бави заштитом здравља жена. Drop-In Центар служи за оснаживање корисника кроз пружање услуга саветовања и концепта директне помоћи уз могућност и обезбеђивање здравствених услуга усмерених ка заштити и унапређењу репродуктивног здравља жена. Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије пружа услуге бесплатног психолошког саветовања, услуге бесплатног правног саветовања, услуге из области здравствене заштите које се тичу репродуктивног здравља жена (бесплатна подела контрацептивних средстава, прекид трудноће, антенаталне заштите, третирање компликација током трудноће и прекида трудноће и други облици директне помоћи, третирање сексуално преносивих инфекција и превенција истих и сл.

I

УВОД

Практична искуства стечена током вишегодишњег искуства у раду те потреба за унапређењем система идентификације и заштите жртава трговине људима као корисничке групе у фокусу овог меморандума, обе организације указују на потребу нормализовања сарадње у будућем раду са жртвама трговине, односно

систематизацији рада у његовим кључним сегментима: **поступку идентификације и пружању помоћи и заштите жртава,**

Овај меморандум о сарадњи је корак више ка ефикасном пружању професионалне помоћи жртвама у свим аспектима у којима је могуће пружање професионалне помоћи жртвама у свим аспектима у којима је могуће проширити сет услуга и активности које су расположиве за жртве трговине људима.

Меморандум о сарадњи садржи:

- основна начела,
- права и критеријуме за сарадњу у области заштите жртава трговине људима између Центра и SRH Србије,
- специфичне поступке у идентификацији и подршци жртвама, као и;
- права и обавезе потписница овог меморандума

Стране потписнице ће, свесне трауме које је жртва претрпела, предузети све неопходне мере да се избегне секундарна виктимизација жртве. У том циљу, посебно ће се узети у обзир специфичности периода стабилизације и избегавање узимања података од (могућих) жртава у овом периоду.

Имајући у виду сврху Меморандума која подразумева

1. Дефинисање заједничког оквира сарадње центра и SRH Србије у поступку идентификације и пружања помоћи и заштите трговине људима (у даљем тексту **жртве**)
2. Постизање адекватног третмана и потпуног поштовања и остваривања права и интереса жртава, поштујући међународне стандарде и домаће законодавство Које уређује ову област, стране су се договориле о следећем:

II

У области заштите жртава трговине људима и обезбеђивању подршке, Центар и SRH Србије руководиће се начелима и критеријумима у раду са жртвама трговине људима који су садржани у овом документу, уз пуно поштовање људских права и права која су жртвама трговине људима загарантовани међународним документима и домаћим законодавством¹

---

¹ Кључна документа која регулишу права жртава трговине људима; Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима, Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Кривични закон РС, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичној заштити малолетних лица, Закон о социјалној заштити, Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о странцима, Закон о азилу, Закон о административним таксама, Закон о заштити података о личности и др. Законски и подзаконски акти.

Сва наведена начела и права жртава изведена су из важећег нормативног оквира Републике Србије и у складу са међународним стандардима, било да се ради о правима резервисаним искључиво за жртве трговине људима, односно када се жртве не наводе експлицитно као носиоци тих права као посебно угрожена група (нпр. Породични закон и др...)

Сви појмови у овом документу употребљени у граматичком мушком роду подразумевају мушки и женски природни род.

1. Начела

Сходно стандардима и принципима стандардне савремене професионалне праксе, као и начелима прописаним Законом о социјалној заштити, дефинисана су начела рада са жртвама трговине људима која обезбеђују квалитетну услугу, уз ефикасно и ефективно и благовремено деловање ради спречавања даљег развоја стања и животних ситуација у којима се жртве налазе, а које спречавају њихово укључење у живот заједнице и то:

1. Начело поштовања интегритета и достојанства корисника
2. Начело забране дискриминације
3. Начело најбољих интереса корисника
4. Начело најмање рестриктивног окружења
5. Начело благовремене интервенције
6. Начело ефикасности
7. Начело поверљивости и приватности
8. Начело јавности рада
9. Начело доступности услуга
10. Начело индивидуализације услуга

2. Права жртава трговине људима

Жртве трговине људима сходно праву на помоћ и подршку у свом физичком, психолошком и социјалном опоравку који је гарантован међународним конвенцијама и другим позитивним прописима, у складу са њиховим актуелним стањем и потребама, морају бити адекватно заштићене без обзира на чињеницу да ли прихватају сарадњу са органима кривичног гоњења или не.

У том смислу жртви трговине људима мора се обезбедити пуно поштовање њиховог права на:

- Период рефлексije
- Обезбеђивање хуманитарног боравка током периода опоравка
- Психолошку и медицинску помоћ, као и право на саветовање и помоћ у кривичним поступку и поступку за надокнаду штете
- Услуге превођења и тумачења
- Све услуге које су јој загарантоване као кориснику система социјалне заштите
- Добровољни повратак у земљу порекла (репатријација)

- Приступ образовању за децу
- Приступ тржишту рада, стручном усавршавању и образовању

Жртва трговине људима може у складу са својим правима да одбије помоћ и подршку, као и да одбије учешће у поступку идентификације.

○ **Право на информације**

Жртва трговине људима мора, у складу са својим потребама и способностима, да буде информисана о свим подацима који су значајни за утврђивање њених потреба и начинима како се те потребе могу задовољити, као и доступним услугама и службама, односно организацијама и појединцима у заједници, који су едуковани о проблему трговине људима, а који јој могу обезбедити потребну подршку.

Жртва трговине људима треба благовремено да добије сва обавештења која су јој потребна да би прихватила услугу, укључујући опис, циљ, корист и ризик д предложене услуге, као и обавештења о расположивим алтернативним услугама, и друга обавештења од значаја за пружање услуге

○ **Право на учешће у доношењу одлука**

Жртва трговине људима у складу са својим потребама и способностима учествује у процени свог стања и потреба, и одлучивању о томе да ли ће прихватити понуђену/е услугу/е. Сходно томе, жртва учествује у доношењу закључака и њеном статусу и приоритетним потребама у процесу идентификације и процене. Жртва учествује у доношењу одлука које се тичу њених права и интереса, што укључује и одлуке које се тичу избора услуге, програма активности која ће се користити, као и пружаоца услуга. Малолетна жртва трговине људима може да, у складу са својим узрастом и зрелошћу, учествује у свим поступцима у којима се одлучује о њеним правима, и да изрази своје мишљење, у складу са конвенцијом о правима детета.

○ **Право на слободан избор услуга**

Жртва трговине људима током идентификације и у периоду рефлексije/опоравка има право на слободан избор услуга и програма који ће користити, односно на избор пружаоца услуге који ће јој те услуге и програме обезбедити. Жртва самостално одлучује о избору организације са којом жели да сарађује у коришћењу услуга. Без пристанка жртве односно њеног законског заступника, не сме се пружити било каква услуга, нити одабрати пружалац услуге, изузев у случајевима предвиђеним законом. Када је жртва дете, такође се, у складу са зрелошћу и капацитетима детета, поштује право на слободни избор услуга и програма, и детету омогућава да добије правовремене и свеобухватне информације како би могло да учествује и доноси одлуке у вези са одабиром услуга. Старатељ, односно законски заступник жртве ће бити информисан о доступним услугама и службама, односно организацијама и појединцима у заједници, а који су едуковани о проблему трговине људима и који јој могу обезбедити потребну подршку. Контакти и програми организација и служби ће му/јој бити достављени у виду информатора.

- **Право на поверљивост података**

Жртва трговине људима има право на поверљивост свих приватних података из документације која се обрађује за потребе извештаја, односно за евиденције, укључујући и оне које се тичу њене личности, понашања и породичних околности и начина коришћења услуга, а у складу са Законом о заштити података о личности. Од права жртве на поверљивост може се одступити само у случајевима предвиђеним законом.

- **Право на приватност**

Током поступка идентификације, координације заштите и обезбеђења услуга мора се поштовати право жртава на приватност. Тражење и промет информацијама или предузимање радњи неопходних за пружање услуга или обезбеђивање права корисника не сматра се нарушавањем права на приватност жртве уз њен пристанак у случајевима дефинисаним законом.

- **Право на притужбу**

Жртва трговине људима која није задовољна пруженом услугом, поступком, понашањем пружаоца услуге или конкретног радника/сарадника, може поднети притужбу или тужбу надлежном органу.

III

ПОСТУПЦИ У ИДЕНТИФИКАЦИЈИ И ПОДРШЦИ ЖРТВАМА

1. ПРИЈАВА МОГУЋЕ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

SRH Србије путем својих активности, а поготову кроз реализацију активности у Drop-In центру препознаје могуће жртве трговине људима. У случајевима сумње да се у конкретном случају ради о могућој жртви трговине људима, SRH Србије поступиће у складу са Стандардним оперативним процедурама за поступање са жртвама трговине људима.

Када постоји сумња да је учињено кривично дело трговине људима или је одређено лице учинилац тог дела, сумња се пријављује тужилаштву и/или МУП-у одмах по сазнању.

Уколико SRH Србије има сазнање о претпостављеној жртви трговине људима исту одмах по сазнању пријављује Центру за заштиту жртава трговине људима – телефонским путем на дежурни телефон Центра 063 610 590 – електронским путем на мејл адресу centar@centarzztlj.rs.

Све остале радње и активности центра и SRH Србије у оквиру прелиминарне идентификације предузимаће се у складу са Стандардним оперативним процедурама за поступање са жртвама трговине људима.

2. ПОДРШКА И ЗАШТИТА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

SRH Србије ставља на располагање, у складу са својим капацитетима, све услуге и активности које пружа у оквиру свог програма помоћи.

Поступак хитне подршке, планирања континуиране подршке, реализација плана и координације учесника у планирању и реализацији плана регулисан је Стандардним оперативним процедурама за поступање са жртвама трговине људима.

Жртва трговине људима, у складу са својим потребама и способностима, учествује у процени свог стања и потреба, и одлучује о томе да ли ће прихватити понуђене услуге, на основу благовремено добијених информација. Сходно томе, жртва учествује у доношењу одлука које се тичу заштите њених права и интереса, што укључује и одлуке које се тичу избора услуге, програма и активности које ће користити, као и пружаоца услуга.

Ради укључивања у пружање подршке корисницама/има, SRH Србије ће два пута годишње, до 30. јануара и 30. јуна текуће године информисати Центар за заштиту жртава трговине људима о услугама, програмима и активностима које, на основу свог програма рада, може да обезбеди у шестомесечном периоду.

Уколико у међувремену SRH Србије прошири обим својих услуга, програма и активности, или уколико дође до немогућности да обезбеди услуге које је до тада обезбеђивала, о насталим променама одмах по њиховом настанку обавештава Центар за заштиту жртава трговине људима.

Обе стране су у обавези да све релевантне информације размењују благовремено и одговорно, те да се током реализације плана правовремено договарају о активностима које се планом не могу прецизно дефинисати.

Када је корисница/ик услуга дете, или одрасла особа под старатељском заштитом планом услуга заједнички координирају надлежни центар за социјални рад и Центар за заштиту жртава трговине људима.

IV

Ступање на снагу и окончање Меморандума

Меморандум ступа на снагу по потписивању обе стране потписница

Свака од страна потписница може предложити измене овог Меморандума

У случају да једна страна потписница Меморандума не успева да оствари активности предвиђене овим Меморандумом или уколико се појаве друге околности услед којих не може више да доприноси сарадњи која је овим документом предвиђена и тиме озбиљно нарушава ефикасност односа успостављених Меморандумом, а без налажења алтернативног решења, могу се предузети одговарајуће мере у смислу увођења нових измена или једностраним окончањем сарадње сваке од потписница.

**ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ЖРТАВА
ТРГОВИНЕ ЉУДИМА**

Aleksandra Lubojevic
Александра Љубојевић

**АСОЦИЈАЦИЈА ЗА СЕКСУАЛНО И
РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ**

D. Stojanovic
Драгана Стојановић

